

Publicēts kārtējais FDP monitoringa ziņojums (Nr. 16)

Publicēts: 17.11.2021.

Fiskālās disciplīnas padome: valsts finanses ir kontrolējamā, bet trauslā līdzsvarā.

2021. gadā Latvijai tiek prognozēts ceturtais augstākais Eiropas Savienībā plānotā deficīta līmenis 9,3% apmērā aiz Maltas (11,1%), Grieķijas (9,9%) un Itālijas (9,4%), kas kopš pasaules finanšu krīzes Latviju pirmo reizi ierindo starp deficīta čempioniem, neskatoties uz valdības pausto apņēmību piederēt fiskāli atbildīgo ziemeļu valstu grupai. Tāpēc Latvijai ir ļoti piesardzīgi jāplāno turpmākie papildus izdevumi. Uz to jaunākajā krīzes monitoringa ziņojumā Nr. 16 par Covid-19 ietekmi uz valsts ekonomiku un fiskālo situāciju norāda Padome.

Kā norāda Padome, arī 2022. gadā Latvija plāno vienu no augstākajiem deficīta līmeņiem (4,8%), kas pārsniedz Lietuvas (3,1%), Igaunijas (2,2%) un pat jau pieminētās Grieķijas (3,7%) plānus. Kumulatīvais Latvijas deficīts pēdējos trīs gados (2020.-2022.) varētu sasniegt 1,45 miljardus eiro. Ņemot vērā, ka no 2023. gada pārstās darboties ES noteiktā Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā *izņēmuma klauzula*, kas ļauj palielināt budžeta deficītu, Latvijai ir ļoti piesardzīgi jāplāno papildus izdevumi, it īpaši kārtējie izdevumi.

“Padome ar bažām vēro, ka pēdējā laikā Latvijā aktivizējās aicinājumi vēl vairāk paaugstināt deficītu un attiecīgi valsts parādu. Ar šādu attieksmi varam panākt to, ka beidzot kļūsim par absolūtiem Eiropas deficīta čempioniem, diemžēl ne labklājības jomā. Kā pierāda pasaules prakse, augsts budžeta deficīts veicina cenu pieaugumu, kurš jau šobrīd ir augsts,” uzsver Inna Šteinbuka, Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētāja.

Latvijā, atšķirībā no vairākām citām ES dalībvalstīm, Covid-19 trešais vilnis, acīmredzot, palēninās valsts ekonomisko izaugsmi un pasliktinās fiskālo stāvokli šogad un, iespējams, arī nākamgad, norāda Padome. Ņemot vērā zinātnieku prognozes, ka Covid-19 ar laiku transformēsies sezonālās Covid-19 endēmijās, ja Latvijas iedzīvotāju vakcinācijai nebūs pietiekama aptvere, pieaug risks, ka Latvijas attīstība turpmāk būs svārstīga atbilstoši Covid-19 uzliesmojumiem.

Kā norāda Padome, provizoriski šā gada trijos ceturkšņos Latvijas IKP ir audzis par apmēram 4,9%. Tādējādi varētu secināt, ka IKP izaugsme pirms Covid-19 trešā viļņa ir atgrieziesies 2019. gada līmenī, tomēr IKP izaugsme negarantē makroekonomisko stabilitāti. Straujš inflācijas pieaugums, plānotais augsts budžeta deficīts un parāda līmeņa straujāka pieauguma risks liecina par makroekonomisko nesabalansētību. Padome brīdina, ka valsts finanses pašlaik ir kontrolējamā, bet trauslā līdzsvarā. Ir ļoti augsts risks, ka situācija var pasliktināties, jo sabiedrības sašķeltība un politiskā spriedze var rezultēties papildus budžeta izdevumos, kas veicinās cenu, deficīta un parāda pieaugumu.

Padome vērs uzmanību uz inflācijas kāpumu Latvijā, ko galvenokārt stimulē augstās enerģijas cenas, arvien vairāk apgrūtina gan mājāsaimniecību, gan uzņēmēju, gan pašvaldību finansiālo stāvokli, kā rezultātā gan ekonomikai kopumā, gan valsts budžetam pieaug papildu izdevumu risks.

Lai kompensētu stingrās māsēdes radušos zaudējumus, valdība ir apstiprinājusi jaunus trešā Covid-19 viļņa atbalsta pasākumus. Lielākie izdevumi ir paredzēti grantiem apgrozāmajiem līdzekļiem un dīkstāves pabalstiem. To ietekme uz šī un nākošā gada budžetiem tiek lēsta ap 400 miljoni eiro. Padome aicina valdību ļoti rūpīgi izvērtēt un izvairīties no vispārīgiem ekonomikas sildīšanas pasākumiem, kam nav ilgtermiņa pozitīvas ietekmes uz ekonomikas potenciālu. Patēriņa, ražotāju un būvniecības cenu straujš pieaugums, kā arī algu kāpums un arvien lielākas grūtības atrast darbiniekus liecina, ka ekonomikā brīvu jaudu nav daudz un vispārīgi ekonomikas sildīšanas pasākumi riskē vēl vairāk veicināt makroekonomisko nesabalansētību.

Ar Padomes sagatavoto krīzes monitoringa ziņojumu Nr. 16 var iepazīties [šeit](#)

Saite uz visiem monitoringa ziņojumiem ir pieejama [šeit](#).

<https://www.fdp.gov.lv/lv/jaunums/publicets-kartejais-fdp-monitoringa-zinojums-nr-16>